

2019-06-13
Ju2019/02206/SSK**Justitiedepartementet**Myndigheten för samhällsskydd och
beredskap
651 81 Karlstad

Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att analysera och föreslå åtgärder för att stödja kommunernas inrättande av räddningsvärn

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag att kartlägga och analysera kommunernas behov av att i större omfattning än i dag inrätta räddningsvärn som kan bistå räddningstjänsterna vid omfattande skogsbränder och andra typer av naturolyckor. MSB ska mot bakgrund av sin analys lämna förslag till åtgärder och rekommendationer som på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt syftar till att stödja kommuner som ser behov av att inrätta räddningsvärn enligt lagen om skydd mot olyckor. Myndigheten ska även på övergripande nivå redogöra för vilka effekter som de föreslagna åtgärderna och rekommendationerna förväntas ge samt ange en tidsplanering för när åtgärderna bedöms kunna vara genomförda.

Vid genomförandet av uppdraget ska MSB ta hänsyn till kommunernas pågående arbete på området liksom till annan relevant utveckling samt tidigare erfarenheter. Kommunernas behov, såväl under normala förhållanden som vid extraordinära händelser och höjd beredskap, bör beaktas.

MSB ska i nödvändig utsträckning samråda med Sveriges Kommuner och Landsting samt andra relevanta aktörer, t.ex. kommuner och länsstyrelser.

En utgångspunkt för åtgärdsförslagen som lämnas är att de ska kunna finansieras inom befintliga ekonomiska ramar för statliga myndigheter. Åtgärdsförslagen får heller inte innebära några nya ålägganden för kommunerna som innebär ökade kostnader.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2019 till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). MSB ska under genomförandet av uppdraget fortlöpande informera Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Bakgrund

Räddningsvärn är en del av kommunernas organisation för räddningstjänst och består vanligen av frivilligt anslutna personer, 3 kap. 15 § andra stycket lagen om skydd mot olyckor (LSO). I detta sammanhang ska nämnas att på anmodan av räddningsledare är alla som under ett kalenderår fyller lägst 18 år och högst 65 år skyldiga att under vissa grundläggande förutsättningar medverka i räddningstjänst, 6 kap. 1 § LSO. Denna möjlighet används i varierande grad av de kommunala räddningstjänsterna. Av dem som är tjänstepliktiga i nyss nämnt avseende och som är bosatta i kommunen får en kommunal nämnd enligt samma paragraf ta ut lämpliga personer att ingå i kommunens räddningsvärn. I första hand ska frivilliga tas ut. Den som har tagits ut att ingå i ett räddningsvärn är skyldig att delta i övningar med räddningsvärnets under högst 20 timmar per år.

Det förekommer redan i dag att den kommunala räddningstjänsten i varierande grad organiserar olika stödjande resurser för räddningstjänstverksamheten. Det är i huvudsak den kommunala räddningstjänsten som ansvarar för utbildning av dem som ingår i räddningsvärn. MSB bedömer i rapporten *Uppdrag till MSB att redovisa behoven av förstärkt kapacitet avseende materiel, personalförsörjning och flygkapacitet* (Ju2018/03972/SSK) att frivilliga utgör en viktig resursförstärkning vid t.ex. skogsbränder. Skogsbrandsutredningen (SOU 2019:7) och Räddningstjänstutredningen (SOU 2018:54) gör motsvarande bedömningar i detta avseende.

Enligt en rapport som Statens meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) tog fram 2014 tillsammans med Naturvårdsverket och Energimyndigheten förväntas förekomsten av extrema väderhändelser bli allt fler. Där det i dag regnar mycket kommer nederbörden att öka medan den kommer att minska där det redan är torrt. Detta kommer att leda till både översvämningar och torka, och därmed även en ökad risk för skogsbränder.

Skälen för regeringens beslut

Mot bakgrund av 2018 års omfattande skogsbränder och de pågående allvarliga klimatförändringarna ser regeringen ett tydligt behov av att samhällets beredskap vad gäller bekämpning av skogsbränder och andra naturhändelser stärks. MSB har under året genomfört en rad åtgärder, exempelvis har antalet

skogsbrandsdepåer utökats, förmågan att ta emot världsstödsstöd stärkts, en vägledning riktad till kommunal räddningstjänst tagits fram och helikopterberedskapen förbättrats.

När det gäller skogsbrand får flygande räddningsresurser ofta stort fokus, men det är minst lika viktigt med kapacitet och uthållighet vad gäller resurser som bekämpar brand på marken. Kommunala räddningstjänster genomförde vid de stora och geografiskt spridda skogsbränderna under sommaren 2018 omfattande och utdragna räddningsinsatser. Att släcka en omfattande skogsbrand på ett effektivt och säkert sätt ställer höga krav på kompetens och erfarenhet, men i det arbetet ingår också enklare uppgifter som inte ställer den typen av krav. Räddningstjänstverksamheten bör därför i större utsträckning än i dag kunna vara ett lämpligt och ändamålsenligt komplement till den ordinarie räddningstjänstverksamheten när det gäller vissa begränsade men viktiga uppgifter.

MSB har ett nationellt ansvar för frågor om skydd mot olyckor och ska även ha förmåga att bistå med stödresurser i samband med allvarliga olyckor. Dessutom ansvarar myndigheten för omfattande utbildningsverksamhet inom räddningstjänstområdet. Det är därför ändamålsenligt att MSB ges detta uppdrag.

På regeringens vägnar

Morgan Johansson

Anna-Karin Lindberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA, K, SFÖ

Justitiedepartementet/L4

Näringsdepartementet/SMF

Sveriges Kommuner och Landsting